

Poroddur fra Porodstöðum är en av tidernas högst bedömda islandshästar (8,74 totalt). Dessutom har han enastående sperma och står på semin på Island. Foto www.broncophoto.com

av hingstarna på stationen det året hade väldigt dålig sperma.

Totalt inseminerades 250 ston på Island under 2005.

En av de mest populära hingstarna hade otroligt bra dräktighet. Hans sperma var så livskraftig att den var över gränsen till det som räknas som god fertilitet, hela fyra dygn efter tappning. Efter honom blev i stort sett alla ston dräktiga.

Man har även provat TAI på Island, med blandat resultat. Även där sammanföll resultaten med vilken fertilitet hingstarnas sperma hade. Päll slutsats är att hingstarna med god fertilitet lämpar sig för AI, och de andra lämpar sig kanske inte för avel överhuvudtaget.

Islandshästavel i Sverige

I dagsläget sker huvuddelen av de ca 1.500 betäckningarna av islandshästston i Sverige årligen antingen via fribetäckning eller via handbetäckning.

Vi har en relativt god dräktighet och ett hyggligt snittläge (vad vi vet om).

Varför är då AI intressant för islandshästavlaren? I takt med att kvalitén på aveln i Sverige ökar, stiger också värdet på de bästa avelsdjuren. Vi har i dagsläget flera väldigt fina hingstar i Sverige. Rent av i världsklass. Naturlig betäckning har flera begränsningar. Dels kan en hingst inte klara av mer än ca 60 ston på en betäcknings-säsong utan att riskera minskad dräktighet. Dels blir det en stor riskexponering när väldigt värdefulla avelsdjur skall betäcka naturligt.

Ja, visst kan man invända och säga att

islandshästen är en ursprunglig ras. Man kan mena att vi skall värna om det naturliga. Men vi skall då betänka att all avel är i grunden onaturlig. Själva definitionen på avel är av människan styrd fortplantning. I naturen har aldrig en hingst 40–50 ston.

Min personliga åsikt är att de bästa islandshästhingstarna bör stå på AI eller TAI. Detta för att ge hela vårt land tillgång till det bästa avelsmaterialet. Att vi skall slippa transportera våra ston (och föl) långa vägar samt hindra att vi får in smittsamma generiska (könsöverförbara) sjukdomar.

Kan det samtidigt minska risken för betäckningsskador på både ston och hingstar kanske det är värt en något fördyrad hantering. AI-förfarandet ger också en mycket grundligare kunskap om hingstens fertilitet samt stonas gynekologiska status. Med problemston har man överlägset bättre dräktighetsresultat med semin. Om hingstarna fungerar bra på AI, kan man överväga FAI.

Redan idag finns ett antal islandshästhingstar att tillgå på fryssemin (FAI). Men det finns inte användning av FAI i så stor skala att man kan uttala sig om hur bra islandshästar generellt fungerar på fryssemin. Det finns i dagsläget inget sätt att i förväg, i labbet, veta om en sperma lämpar sig för infrysning. Det går bara att testa genom att se vilken dräktighetsprocent det blir i verkligheten efter insemination. Jordbruksverket rekommenderar att man inte skall betäcka mer än 10–20 ston med FAI en första säsong, innan man vet om hingsten lämpar sig för FAI.

Erfarenheten från Island visar dock att man med stor framgång kan använda AI med goda dräktighetsresultat. I sommar kommer den första islandshästhingsten i Sverige stå på AI och TAI.

*Marcus Ljungqvist
Hästuppfödare på Stenholmen,
Linköping, som numera även kan titu-
lera sig semintekniker.*